

Вінницький національний технічний університет
Кафедра підприємництва, логістики та менеджменту
Факультет менеджменту та інформаційної безпеки

ОСНОВИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

(обов'язковий)

I (бакалаврський) рівень вищої освіти

2020-2021 н.р.

Освітня програма Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
Спеціальність 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Викладач: Благодир Л.М.

Мова викладання: українська

Семестр – 1-й.

Кредитів ЕКТС – 4.

Лекцій – 27 год. (денна форма), 5 год. (заочна форма).

Практичних – 18 год. (денна форма), 5 год. (заочна форма).

Самостійна робота – 75 год. (денна форма), 110 год. (заочна форма).

Вид контролю: диференційований залік.

Передумови для вивчення дисципліни. Дисципліна «Основи науково-дослідної роботи» базується на вивченні дисциплін «Економічна теорія», «Вища математика», «Вступ до фаху», «Основи метрології, стандартизації та управління якістю». Ця дисципліна безпосередньо пов'язана і доповнює такі дисципліни, як «Інноваційна діяльність», «Аналіз господарської діяльності», «Статистика», «Економетрія», «Економічне прогнозування та планування».

Метою вивчення дисципліни «Основи науково-дослідної роботи» є формування у бакалавранта комплексу знань про постановку наукового завдання, планування його виконання, організацію збору інформації та її систематизацію, а також створення умов для генерування нових ідей і творчого мислення в сфері підприємництва, біржової діяльності, торгівлі.

Компетентності:

Інтегральна компетентність - Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької, торговельної та біржової діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких, торговельних, біржових структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької, торговельної та біржової діяльності.

СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

Результати навчання:

1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях.
5. Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності.
12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.

В результаті вивчення курсу здобувачі повинні:

знати:

- принципи, методи і рівні економічних досліджень в галузі підприємницької, торговельної і біржової діяльності;
- порядок організації і проведення самостійної науково-дослідної роботи на різних етапах навчання;
- джерела статистичних даних і наукової інформації;
- вимоги до оформлення та представлення результатів науково-дослідної роботи;
- способи автоматизації розрахунків в навчально-наукових дослідженнях.

вміти:

- самостійно і коректно планувати, організовувати і проводити науково-дослідну роботу на різних етапах навчання;
- оцінювати актуальність та доцільність певного напрямку наукових досліджень в галузі підприємництва, торгівлі, біржової діяльності;
- визначати об'єкт і предмет дослідження, а також формулювати його мету та завдання;
- працювати з науковою літературою;
- критично аналізувати джерела статистичних даних і наукової інформації;
- застосовувати засоби автоматизації розрахунків в навчально-наукових дослідженнях.

Тематика

Змістовий модуль 1.

Тема 1. Інформаційне забезпечення наукових досліджень. Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень. Джерела інформації та їх використання в науково-дослідній роботі. Техніка роботи зі спеціальною літературою. Схема аналізу наукових статей.

Тема 2. Технологія роботи над навчально-науковими дослідженнями. Вибір теми дослідження. Складання плану роботи. Підготовка огляду літератури. Лінгвістичні вимоги до наукових робіт. Лексичні засоби для викладу змісту в теоретичній частині дослідження. Лексичні засоби для викладу змісту в емпіричній частині дослідження. Лексичні засоби для опису результатів математичної статистики. Вимоги до оформлення наукових робіт. Правила набору текстів.

Тема 3. Підготовка наукового есе. Вибір теми есе. Побудова есе. Структура есе. Вступ. Основна частина. Висновки. Структура апарату доказів, необхідних для написання есе. Групи аргументів. Види зв'язків в доказах. Вимоги до фактичних даних та інших джерел. Як підготувати і написати есе.

Тема 4. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження
Наукова публікація: поняття, функції, основні види. Наукова монографія, наукова стаття, тези. Методика підготовки та оформлення публікацій. Форми звітності при науковому дослідженні

Змістовий модуль 2.

Тема 5. Інформаційна база економічних досліджень на емпіричному рівні.
Показники як інструмент інформаційного забезпечення економічних досліджень. Поняття часового ряду в економічних дослідженнях. Показники динаміки часового ряду.

Тема 6. Методичні основи аналізу зовнішнього середовища підприємства.
Ситуативний аналіз ринку. XYZ-аналіз. ABC-аналіз. Структурний аналіз конкурентоспроможності. Методика інтегральної оцінки конкурентоспроможності. Бенчмаркінг. Система показників для аналізу зовнішнього середовища підприємства.

Тема 7. Загальна економічна характеристика підприємства як базового об'єкта та аналізування основних показників (результатів) його діяльності

Коротка характеристика підприємства. Мета та предмет діяльності підприємства. Характеристика продукції, що випускається: її параметри, призначення, ринки збуту, конкуренти, загальна оцінка конкурентоспроможності продукції, її переваги та недоліки;

Виробнича структура підприємства. Характеристика основних, допоміжних та обслуговуючих виробничих процесів, організація робочих місць, форм та методів управління. Основні показники, що характеризують результати діяльності підприємства. Аналіз динаміки основних показників.

Спеціальний аналіз базового об'єкта відповідно до теми бакалаврської дипломної роботи. Специфічні показники діяльності підприємства, що відповідають темі досліджень. Динаміка зміни специфічних показників діяльності підприємства, що становлять предмет досліджень. Фактори, які впливають на зміну специфічних показників діяльності підприємства.

Аналізування загальної системи управління та дослідження стану менеджменту з огляду на предмет дослідження. Організаційна структура управління підприємством, фірмою, підрозділом. Структура управління конкретними підрозділами.

Аналіз посадових інструкцій. Аналіз системи підбору та просування кадрів. Віковий, професійний, кваліфікаційний склад кадрів та його динаміка. Інформаційне забезпечення управління. Форми первинних документів, на підставі яких проводиться аналіз отриманої інформації. Процедура прийняття та виконання рішень. Організація контролю за виконанням рішень. Рівень впровадження на підприємстві передового управлінського досвіду та новітніх досягнень теорії і практики менеджменту.

Виявлення недоліків в управлінні підприємством або в управлінні (менеджменті) конкретними функціями діяльності підприємств, що складають предмет досліджень. Виявлення відповідності (чи не відповідності) системи управління підприємством його цілям і задачам, передовому досвіду, сучасним тенденціям розвитку теорії управління, менеджменту тощо.

Тема 8. Розрахунок ефективності пропозицій для підприємств в дипломних роботах.

Визначення економічної ефективності пропозицій дипломної роботи. Показники, що характеризують інтенсивний напрям розвитку підприємства за умов упровадження пропозицій. Показники, що характеризують екстенсивний напрям змін у діяльності підприємства. Прогнозування грошових потоків від впровадження

пропозицій дипломної роботи у практичну діяльність підприємств на основі показників чистого дисконтованого доходу, індексу доходності та періоду окупності.

Визначення соціально-економічної ефективності пропозицій дипломної роботи. Зміни в кількості робочих місць на підприємстві. Зміни в структурі виробничого персоналу та його кваліфікації, у тому числі зміни чисельності працівників. Зміни в рівні здоров'я працівників підприємства. Покращення екологічного становища через вжиття заходів і раціональне використання природних ресурсів.

Визначення науково-практичної ефективності пропозицій дипломної роботи.

Аналіз джерел інформації щодо отримання можливих ефектів та здійснення витрат у разі практичного використання певних розробок дипломної роботи;

Обґрунтування системи показників оцінювання ефективності через співставлення відповідних вигод і витрат. Основні показники, що характеризують економічний ефект від впровадження запропонованих заходів.

Аналіз результатів розрахунків та їх порівняння з нормативними значеннями;

Обґрунтування пропозицій щодо подальших напрямів, визначення можливих резервів зростання ефективності діяльності підприємства через використання розроблених пропозицій дипломної роботи.

Тема 9. Автоматизація розрахунків і візуалізація результатів дослідження в навчально-наукових роботах засобами MS Excel.

Визначення майбутньої вартості в Excel. Визначення поточної вартості в Excel. Визначення чистого приведеного доходу в Excel. Розрахунок внутрішньої норми доходності в Excel. Визначення строку платежу та строку окупності інвестиційного проекту в Excel. Визначення процентної ставки в Excel. Розрахунки в Excel за цінними паперами. цінка ефективності інвестицій в Excel. Функції Excel для розрахунку амортизації. Засоби моделювання Excel. Графіки і діаграми.

Теми практичних занять

1. Інформаційне забезпечення наукових досліджень.
2. Технологія роботи над навчально-науковими дослідженнями.
3. Тема 3. Підготовка наукового есе, статті, тез.
4. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження
5. Інформаційна база економічних досліджень на емпіричному рівні.
6. Методичні основи аналізу зовнішнього середовища підприємства.
7. Загальна економічна характеристика підприємства як базового об'єкта та аналізування основних показників (результатів) його діяльності.
8. Розрахунок ефективності пропозицій для підприємств в дипломних роботах.
9. Автоматизація розрахунків в навчально-наукових роботах засобами MS Excel.

Методи навчання та техніки, які будуть використовуватись

Основними методами навчання є:

- лекція-візуалізація;
- навчальна дискусія;
- презентація;
- спільні розробки;
- обговорення ситуаційного завдання;
- інтерактивні методи;
- консультації.

Індивідуальні завдання. Робочим навчальним планом передбачені контрольна робота (для здобувачів заочної форми навчання). Також за рішенням кафедри здобувачі готують реферати з окремих тем курсу та доповіді на щорічну науково-теоретичну конференцію викладачів, співробітників та здобувачів ВНТУ.

Форми та методи контролю. Відповідно до вимог регламенту навчального процесу для успішного засвоєння знань здобувачами та об'єктивного їх оцінювання здійснюється систематичний поточний контроль знань, наприкінці вивчення курсу передбачається підсумковий контроль. Контроль знань здобувачів здійснюється на практичних заняттях. Поточний контроль організовано у формі вибіркового усного опитування та виконання практичних завдань. Модульний контроль організовано у формі тестових завдань. Оцінювання рівня виконання індивідуальної роботи робиться на основі перевірки змісту роботи та її захисту у формі доповіді. Підсумковий контроль передбачає складання заліку.

Оцінювання результатів навчання

<i>Модуль 1</i>		<i>Модуль 2</i>	
Практичні заняття	Бали	Практичні заняття	Бали
Тема 1 (усна доповідь, практич.завдання)	5	Тема 4(усна доповідь, практич.завдання)	5
Тема 2(усна доповідь, практич.завдання)	5	Тема 5(усна доповідь, практич.завдання)	5
Тема 3(усна доповідь, практич.завдання)	10	Тема 6(усна доповідь, практич.завдання)	5
Тема 4 (усна доповідь, практич.завдання)	5	Тема 7 (усна доповідь, практич.завдання)	5
		Тема 8 (усна доповідь, практич.завдання)	5
		Тема 9 (усна доповідь, практич.завдання)	5
СРС №1(усна доповідь)	10	СРС №2(усна доповідь)	5
Колоквіум 1(тести)	15	Колоквіум 2(тести)	15
Сума за модуль 1	50	Сума за модуль 1	50
Сума за семестр 100 балів			

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів

Рівень компетентності	За нац. шкалою	За шкалою ЕКТС	Критерії оцінювання
IV Високий (творчий) «5»	відмінно	A	90-100б. Програмні результати досягнуті повністю. Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин; виявлено глибокі знання принципів, методів і рівнів наукових досліджень, сформовано необхідні практичні навички з організації науково-дослідної роботи на різних етапах навчання; усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального.
III Достатній (конструктивний) «4»	добре «4+»	B	82-89б. Програмні результати досягнуті повністю. Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин; сформовано уміння викладати основні ідеї щодо організації науково-дослідної роботи на різних етапах навчання. Необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального.
	добре «4»	C	75-81б. Програмні результати досягнуті повністю. Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин. Вміння викладати базові ідеї щодо організації науково-дослідної роботи, а також практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо; усі передбачені програмою навчання завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками.
II Середній (репродуктивний) «3»	задовільно «3+»	D	64-74б. Програмні результати досягнуті. Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, виявлено знання та розуміння основних положень з організації науково-дослідної роботи на різних фазах дослідження; необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань містять помилки.
	задовільно «3»	E	60-63б. Програмні результати досягнуті. Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання завдань не виконано або якість виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального.
I Низький «2»	«незадовільно з можливістю повторного складання «2»	FX	35-59б. Програмні результати не досягнуті. Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)
	«незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни «2»	F	0-34б. Програмні результати не досягнуті. Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів за видами робіт

Рівень компетентності	За нац. шкалою	Критерії оцінювання		
		Усна доповідь	Практичне завдання	Колоквіум (тести)
IV Високий (творчий) «5»	відмінно	5 б.: здобувач повністю розкрив суть питання, надав правильне теоретичне тлумачення визначенням та категоріям.	5 б.: виставляється при правильному та безпомилковому проведенні необхідних розрахунків з поясненням і коментуванням отриманих результатів	16-17(18) б.: 90-100% правильних відповідей
III Достатній (конструктивний) «4»	добре	3-4 б.: здобувач розкрив суть питання, але у відповіді допущені неправильні обґрунтування окремих положень.	3-4 б.: при правильному і безпомилковому розв'язанні задачі, але без пояснень до розрахунків, без посилань на певні формули чи методики, при відсутності або помилкових коментарях до отриманих результатів	13-15 б.: 75-89% правильних відповідей
II Середній (репродуктивний) «3»	задовільно	1-2 б.: здобувач не розкрив питання, але брав участь в обговоренні питань	1-2 б.: виставляється, якщо при виконанні допущені помилки, які свідчать про недостатнє знання формул або методик розв'язання відповідних задач	10-12 б.: 60-74% правильних відповідей
I Низький «2»	незадовільно	0 б.: за повну відсутність відповіді	0 б.: виставляється у випадку, якщо задача не розв'язана взагалі	0-9 б.: 0-59% правильних відповідей

Критерії оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів

Рівень компетентності	За нац. шкалою	За шкалою ЕКТС	Критерії оцінювання
IV Високий (творчий) «5»	відмінно	A	Виставляється, якщо при відповіді на питання виявлено всебічні, систематизовані, глибокі знання матеріалу, який виноситься на контроль, уміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою, знання основної і додаткової літератури, передбаченої програмою на рівні творчого використання.
III Достатній (конструктивний) «4»	добре «4+»	B	Повні знання з питань і задач, що стоять перед студентом. Уміння викладати основні ідеї. Вміння професійно відстоювати свою точку зору. Припускаються несуттєві неточності у викладенні матеріалу та у відповідях.
	добре «4»	C	Достатньо повні знання з поставлених питань і задач. Вміння викладати основні ідеї. Здатність самостійно застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, наводити окремі власні приклади на підтвердження власних тверджень. Вміння доводити правильність своїх рішень. Несуттєві неточності у відповідях.
II Середній (репродуктивний) «3»	задовільно «3+»	D	Студент може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання та розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати матеріал, робити висновки. Пояснення неповні, нелаконічні, не завжди точні. Відповіді на питання неповні, містять неточності.
	задовільно «3»	E	Задовільні знання програмного матеріалу на рівні вищому за початковий. Здатність за допомогою викладача логічно відтворювати значну частину матеріалу. При відповіді на запитання виникають труднощі у деяких положеннях, відповіді не повні.
I Низький «2»	«незадовільно з можливістю повторного складання» 2	FX	Теорією володіє на рівні фрагментів, викладає матеріал уривчасто. Утруднюється в обґрунтуванні рішень, на запитання викладача дає неправильні відповіді (40-60%), пояснення не до ладу. Самостійно, без допомоги викладача, не може сформулювати рішення задачі.
	«незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» 2	F	Теорією володіє на рівні фрагментів, викладає матеріал уривчасто. Утруднюється в обґрунтуванні рішень, на запитання викладача дає неправильні відповіді (60-100%). Самостійно, без допомоги викладача, не може сформулювати алгоритм рішення задачі.

Політика курсу

Викладач та всі здобувачі, що вивчають цей курс, зобов'язуються дотримуватись таких положень «Кодекс етики ВНТУ», «Положення про академічну доброчесність здобувачів та науково-педагогічних працівників ВНТУ», «Положення про рейтингову систему оцінювання досягнень здобувачів у ВНТУ» та розуміють, що за їх порушення несуть особисту відповідальність.

Базові інформаційні ресурси

1. ННР дисципліни «Основи науково-дослідної роботи» в системі JetIQ. Режим доступу: https://iq.vntu.edu.ua/b04213/html/nlr/nlr.php?card_id=24531&id=640&renum=1
2. Он-лайн лекції (практичні) у вигляді відео зв'язку за допомогою корпоративного засобу Google Meet. Режим доступу: <https://meet.google.com/dsx-auxh-ohh>
3. Бистрицька А.К., Догадайло Я.В. Основи наукових досліджень : конспект лекцій / А. К. Бистрицька, Я. В. Догадайло. – Х. : ХНАДУ, 2017. – 128 с.
4. Голиков В.А. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. / В.А. Голиков, М.А. Кузьмич, О.А. Онищенко. – Одеса : ОНМА, 2014. – 163 с.
5. Вдовичин І.Я. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / І.Я. Вдовичин. – Львів : Вид-во Львівськ. Комерц. Академії, 2014. – 248 с.
6. Українська фундаментальна наука і європейські цінності / О. Габович, В. Кузнецов, Н. Семенова – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. – 208 с.
7. Круш П. В. Економіка (розрахунки фінансово-інвестиційних операцій в Excel) [текст] Навч. пос./ 3-тє вид.перероб. та доп. /П. В. Круш, О. В. Клименко – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 256 с.
8. Джеффри М. Экономическое моделирование в Microsoft Excel, 6-е изд.: Пер. с англ. — М.: Издательский дом «Вильямс», 2004. — 1024 с.
9. Цикл он-лайн курсів «Аналіз даних» на освітній платформі Prometheus [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://prometheus.org.ua/dataanalysis/>
10. On-line Course “ Analyzing and Visualizing Data with Excel by Microsoft Experts” [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.edx.org/course/analyzing-and-visualizing-data-with-excel-2>
11. On-line Course by University of London & SOAS University of London «Understanding Research Methods» [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.coursera.org/learn/research-methods/home/welcome>
12. Sanders Ch. Seven Fun and Creative Ways for Students to do Research Projects / Christina Sanders [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www.emergingedtech.com/2018/10/7-fun-creative-ways-students-research-projects/>
13. Hippel E. How to Develop Breakthrough Products and Services / Eric Hippel. Spring 2012. Massachusetts Institute of Technology: MIT OpenCourseWare [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://ocw.mit.edu>. License: **Creative Commons BY-NC-SA**.

Графік навчання

Денна форма – 08.02.2020-30.06.2021.

Заочна форма – 01.02.2020-20.02.2021.

Два варіанти навчання для студентів денної та заочної форми навчання:

- у разі стабілізації епідеміологічної ситуації - змішаний режим навчання, що передбачає поєднання аудиторних та дистанційних занять;
- у разі збереження та загострення несприятливої епідемічної ситуації - організація навчання в дистанційній формі.

Для студентів денної форми навчання 1-ий тиждень лекційні заняття за дистанційною формою, 2-ий тиждень практичні аудиторно.